

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 15. april 2025

Sag BS-28980/2024-HJR
(2. afdeling)

A
(advokat Mads K. K. Sørensen, beskikket)

mod

B A/S
(advokat Peter Gerken)

Biintervenient til støtte for A:
Fagbevægelsens Hovedorganisation
(advokat Rune Asmussen)

Biintervenient til støtte for B A/S:
Dansk Arbejdsgiverforening
(advokat Thomas Nielsen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Aarhus den 22. november 2022 (BS-35558/2020-ARH) og af Vestre Landsrets 5. afdeling den 7. december 2023 (BS-50763/2022-VLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lars Hjortnæs, Jan Schans Christensen, Lars Apostoli, Ole Hasselgaard og Peter Mørk Thomsen.

Påstande

Appellanten, A, har nedlagt påstand om, at indstævnte, B A/S, skal betale 150.000 kr. med procesrente fra sagens anlæg den 14. september 2020.

B A/S har påstået stadfæstelse af landsrettens dom.

Anbringender

A har supplerende anført, at hvis Højesteret måtte finde, at hun ikke er beskyttet af ligebehandlingslovens § 9, var opsigelsen i strid med ligebehandlingslovens § 4. Hun har derfor under alle omstændigheder krav på godtgørelse svarende til 6 måneders løn efter lovens § 14.

Til støtte for, at opsigelsen var i strid med ligebehandlingslovens § 4, henvises til de samme omstændigheder, som er gjort gældende vedrørende ligebehandlingslovens § 9, og som er gengivet i byrettens dom.

Dette nye anbringende skal tillades fremsat for Højesteret i medfør af retsplejelovens § 383, da anbringendet er fremsat i ankestævningen, da nægtelse vil kunne medføre et uforholdsmæssigt tab, og da det nye anbringende har en nær sammenhæng med sagens øvrige spørgsmål og anbringender.

B A/S har supplerende anført, at As nye anbringende om ligebehandlingslovens § 4 ikke bør tillades fremsat for Højesteret, da det ikke er undskyldeligt, at anbringendet først er gjort gældende i ankestævningen til Højesteret, jf. retsplejelovens § 383, stk. 1 og 2.

Ligebehandlingslovens § 4 angår et andet tema og har et andet formål end lovens § 9 og kræver derfor en anden bevisførelse. B har indrettet sin bevisførelse efter, at sagen handler om ligebehandlingslovens § 9.

Hvis Højesteret tillader det nye anbringende, gøres det gældende, at opsigelsen ikke skete i strid med ligebehandlingslovens § 4.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

A, der siden november 2019 havde været ansat først som studentermedhjælper og dernæst som deltidsansat i B A/S, blev pr. 1. maj 2020 fuldtidsansat i virksomheden.

Parterne er enige om, at A efter at være blevet henvist til fertilitetsbehandling oplyste sin nærmeste leder om, at hun skulle have foretaget ægudtagning, og at hun ligeledes delte denne information på et morgenmøde i sit team den 23. juni 2020. Den 26. juni 2020 gik hun på ferie. Da hun vendte tilbage fra ferie den 20. juli 2020, blev hun opsagt.

Sagen angår, om A har krav på godtgørelse efter ligebehandlingslovens § 16, jf. § 9, eller § 14, jf. § 4, og i givet fald størrelsen af denne godtgørelse.

Ligebehandlingsloven

Efter ligebehandlingslovens § 9 må en arbejdsgiver ikke afskedige en lønmodtager på grund af graviditet.

Som fastslået af Højesteret i domme af 12. december 2002 (UfR 2003.603) og 29. marts 2012 (UfR 2012.2133) må ligebehandlingslovens § 9 efter sit formål forstås således, at den tillige omfatter afskedigelser, som er begrundet i, at den afskedigede forsøger at blive gravid ved hjælp af kunstig befrugtning. Det følger af sidstnævnte dom, at det er en betingelse for, at en lønmodtager omfattes af beskyttelsen i § 9, at der er indledt en egentlig behandling, der har aktualiseret en mulighed for at blive gravid.

I tilfælde, hvor egentlig behandling ikke er indledt, er lønmodtageren beskyttet mod afskedigelse efter ligebehandlingslovens § 4, hvis afskedigelsen i øvrigt er begrundet i muligheden for graviditet.

Uanset om en lønmodtager, der forsøger at blive gravid ved kunstig befrugtning, er beskyttet efter § 9 eller efter § 4, påhviler det i medfør af § 16 a arbejdsgiveren at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket, hvis lønmodtageren har påvist faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling.

Afskediges en lønmodtager i strid med § 9, skal arbejdsgiveren betale en godtgørelse efter § 16, stk. 2 og 3. Personer, hvis rettigheder er krænket ved overtrædelse af § 4, kan tilkendes en godtgørelse efter § 14.

Den konkrete sag

Fire dommere – Lars Hjortnæs, Jan Schans Christensen, Lars Apostoli og Peter Mørk Thomsen – udtaler:

På tidspunktet for afskedigelsen den 20. juli 2020 var der lagt en plan for As fertilitetsbehandling, og hun havde den 10. juni 2020 fået en bekræftet tid til konsultation hos fertilitetsklinikken den 5. august 2020. Vi finder, at hun den 5. august 2020, hvor hun som planlagt påbegyndte behandling med medikamentet Provera med henblik på at fremkalde menstruationsblødning, indledte den egentlige behandling, der aktualiserede en mulighed for, at hun kunne blive gravid.

På den baggrund finder vi, at afskedigelsen af hende ikke er omfattet af ligebehandlingslovens § 9. Det er således, som anført af landsrettens flertal, ikke tilstrækkeligt for at blive omfattet af beskyttelsen i § 9, at kvinden er blevet udredt, og at der er lagt en plan for en kommende fertilitetsbehandling.

A har som noget nyt for Højesteret gjort gældende, at hvis afskedigelsen ikke er omfattet af § 9, har hun krav på godtgørelse efter § 14, jf. § 4.

Vi finder, at der ikke er grundlag for at nægte A at få prøvet, om hun har krav på godtgørelse efter § 14, jf. § 4.

A blev fastansat i B den 1. maj 2020 og arbejdede i alt 29 arbejdsdage frem til den 20. juli 2020, hvor hun blev afskediget uden nogen skriftlig begrundelse. Det kan efter oplysningerne i sagen lægges til grund, at afskedigelsen af hende skete kort tid efter, at hun havde meddelt sin leder, at hun påtænkte at påbegynde fertilitetsbehandling.

På den anførte baggrund har A påvist faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at afskedigelsen er sket i strid med ligebehandlingslovens § 4. Efter ligebehandlingslovens § 16 a påhviler det herefter B at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

Vi finder, at B ikke ved de fremkomne oplysninger har løftet denne bevisbyrde, og at det derfor må lægges til grund, at afskedigelsen af A skete som følge af hendes planlagte fertilitetsbehandling.

Betingelserne for at tilkende A en godtgørelse for krænkelse af hendes rettigheder ved overtrædelse af ligebehandlingslovens § 4 er herefter opfyldt, jf. lovens § 14, stk. 1.

Vi finder, at godtgørelsen skal fastsættes under hensyn til krænkelsens karakter, og at der i den forbindelse må lægges vægt på det godtgørelsesniveau, der anvendes ved fastsættelse af godtgørelse efter ligebehandlingslovens § 16, stk. 2 og 3, jf. § 9. Det er således uden betydning for bedømmelsen af krænkelsens grovhed, om A blev afskediget før eller efter fertilitetsbehandlingens påbegyndelse.

Under hensyn til, at A blev afskediget kort tid efter fastansættelsen, finder vi, at godtgørelsen passende kan fastsættes til 150.000 kr., svarende til 6 måneders løn, jf. ligebehandlingslovens § 14, stk. 1.

Vi stemmer med denne begrundelse for at tage As påstand om betaling af 150.000 kr. med renter til følge.

Dommer Ole Hasselgaard udtaler:

Af de grunde, som landsrettens mindretal har anført, finder jeg, at A er omfattet af beskyttelsen efter ligebehandlingslovens § 9, og at hun har ret til en godtgørelse på 150.000 kr. efter ligebehandlingslovens § 16, stk. 2 og 3. Jeg bemærker

herved, at der under de helt særlige konkrete omstændigheder i sagen, som landsrettens mindretal har fremhævet, efter min opfattelse er tale om en situation, der ved fortolkningen af § 9 må fuldstændigt sidestilles med situationer, hvor der er indledt en egentlig fertilitetsbehandling, jf. Højesterets dom i UfR 2012.2133.

Med denne begrundelse stemmer jeg også for at tage As påstand om betaling af 150.000 kr. med renter til følge.

Konklusion og sagsomkostninger

Højesteret tager As påstand om betaling af 150.000 kr. til følge med rente som nedenfor bestemt.

A er meddelt fri proces for landsretten og Højesteret, men ikke for byretten. B skal herefter til A betale sagens omkostninger for byretten med 43.900 kr., hvoraf 3.900 kr. udgør retsafgift, mens det resterende beløb vedrører udgifter til advokatbistand. Herudover skal B til statskassen betale sagens omkostninger for landsretten og Højesteret med i alt 88.500 kr. til dækning af udgifter til advokatbistand med samlet 80.000 kr. og til dækning af den retsafgift med 8.500 kr., som skulle være betalt, hvis der ikke havde været meddelt fri proces for Højesteret.

THI KENDES FOR RET:

B A/S skal betale 150.000 kr. til A med procesrente fra den 14. september 2020.

I sagsomkostninger for byretten skal B A/S betale 43.900 kr. til A.

I sagsomkostninger for landsretten og Højesteret skal B A/S betale 88.500 kr. til statskassen.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Sagsomkostningsbeløbene forrentes efter rentelovens § 8 a.